УДК 657.6
DOI: http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2019-3(44)-34-39

К.П. Мельник, к.е.н., доц.
ННЦ «Інститут аграрної економіки»

Формалізація предметної області аудиту в умовах сталого розвитку

В умовах сталого розвитку розширюються запити користувачів інформації про діяльність суб'єктів господарювання. Наслідком цього є формування інформації у звітах на основі даних, які мають неекономічну природу, проте здатні впливати на діяльність економічних суб'єктів. Зазначене обумовило зацікавленість користувачів інформації, яка міститься у формах звітності нефінансового характеру в отриманні впевненості щодо її якісних параметрів. Зважаючи на це, виникла необхідність перегляду підходів до формалізації предмета аудиту з урахуванням змін в обсязі та змісту даних, що підлягають незалежній перевірці. Тому, метою дослідження, результати якого викладені у статті, є розробка пропозицій щодо визначення та оцінювання умов і обставин, які впливають на ідентифікацію предмета аудиту, та визначення характеру такого впливу в контексті виконання завдань з аудиту.

Встановлено, що зміст інформації, яка підлягає аудиту в умовах сталого розвитку, змінився внаслідок включення до звітних форм даних, які стосуються впливу на діяльність суб'єктів господарювання екологічних, соціальних та інших суспільно значущих обставин, а також наявність запиту користувачів щодо інформації не лише історичного, але й перспективного характеру. Виходячи з цього, розроблено методичний підхід щодо формалізації предмета аудиту як завдання з надання впевненості.

Водночас результати проведеного дослідження свідчать, що загальні властивості предмета аудиту в умовах сталого розвитку залишаються, переважно, незмінними. До таких властивостей пропонується зараховувати можливість ідентифікації, визначення критичних значень параметрів предмета аудиту, а також – спроможність аудитора отримати щодо нього належні аудиторські докази. Результати проведеного дослідження сприятимуть уточненню мети і завдань аудиту в контексті надання впевненості користувачам інформації про діяльність суб'єктів господарювання, а також – задоволенню запитів користувачів на отримання достатнього рівня довіри до неї.

Ключові слова: *сталий розвиток; запити користувачів інформації; аудит; предмет аудиту; формалізація даних; завдання з надання впевненості.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими практичними завданнями. Урізноманітнення інформації, що використовується для підготовки, обґрунтування та реалізації управлінських рішень в умовах сталого розвитку, призвело до необхідності відображення у звітності суб'єктів підприємництва не лише фінансових показників. До звітних форм, спочатку у формі приміток, а згодом в окремих документах, додалися дані, зміст яких обумовлюється необхідністю взаємодії господарюючих суб'єктів та суспільства (в цілому або окремих його груп) в контексті дотримання не лише економічних, але й соціальних, екологічних, освітніх та інших умов. Зазначене призвело до необхідності виходу змістовних параметрів звітності підприємств за межі суто фінансового підходу до розкриття даних про діяльність та її результати.

В цьому контексті, погоджуємося з О.Л. Шерстюком, який зазначає, що «з розвитком економічних відносин в Україні та світі має місце трансформація змісту і форм окремих процесів, змінюється роль їх учасників, уточнюються їх мета і завдання, зазнають змін способи їх вирішення. Внаслідок цього змінюється роль інформаційного забезпечення економічних процесів, що є наслідком змін в інформаційних потребах користувачів, удосконалення засобів її отримання, обробки та використання, перегляду її якісних та кількісних характеристик, виходячи як із зацікавленості користувачів, так і з модифікації завдань, що можуть бути виконані за результатами її використання» [1, с. 40].

Водночас сторони, зацікавлені в отриманні відповідної інформації, наразі вже не задовольняються інформаційною констатацією наслідків подій, що відбулися в минулому. Натомість користувачі інформації все більше використовують для власних потреб дані, які стосуються поточних і, найголовніше – майбутніх обставин функціонування суб'єктів підприємництва, змісту, характеру та обсягу їх фактичного та потенційного впливу на подальшу діяльність економічних суб'єктів, а також її зворотного впливу на суспільство та потреби його окремих груп.

Зазначене стало підставою для формалізації суспільством нових очікувань щодо змістовних характеристик такої інформації. Зважаючи на це, у практичній діяльності суб'єктів підприємництва все більше часу приділяється формуванню все більшого обсягу даних, які систематизуються, зокрема, у формах інтегрованої звітності.

© К.П. Мельник, 2019

Варто зауважити, що очікування користувачів щодо якісних характеристик звітності економічних суб'єктів (зокрема її адекватності та можливості використання для вирішення різноманітних завдань) не зазнали істотних змін. Серед іншого, залишилася незмінною можливість (а часом – необхідність) забезпечити достатній рівень упевненості в інформації про різноманітні аспекти діяльності суб'єктів підприємництва. Одним з джерел такої упевненості є професійна думка незалежного фахівця стосовно відповідності інформації певному набору критеріїв. Таку думку, зокрема, може висловити незалежний аудитор за наслідками проведення аудиторської перевірки (або аудиту) відповідної інформації.

Водночас чинне нормативно-правове регулювання порядку формування та подання інформації щодо різних аспектів діяльності суб'єктів підприємництва в умовах сталого розвитку в більшості юрисдикцій обмежується констатацією необхідності проведення аудиту та/або висловлення думки незалежним аудитором, але не враховує змін змісту та обсягу показників, відносно яких незалежна думка має бути висловлена. Також поза увагою нормативних документів та професійних організацій залишається проблема відповідності завдань, які вимагають висловлення думки щодо інформації, яка міститься у формах, що не належать до фінансової звітності, терміна «аудит».

На нашу думку, усунення зазначених невідповідностей можливе на основі адаптації до нових умов формування і подання звітності (в тому числі – нефінансової) параметрів завдань з надання упевненості користувачам (зокрема – аудиту). Одним з таких параметрів чинною редакцією Концептуальної основи завдань з надання впевненості [2] визнається предмет завдання. Отже, науково обґрунтоване оновлення підходів щодо формалізації предметної області аудиту є актуальним у контексті необхідності перегляду його ролі в задоволенні інформаційних потреб суспільства в умовах сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікації, на які спирається автор. Проблеми трансформації інформаційних запитів економічних суб'єктів в умовах сталого розвитку останнім часом стали предметом наукових дискусій. Результати досліджень змісту відповідних перетворень, їх впливу на діяльність суб'єктів господарювання та поведінку користувачів інформації досліджували та оприлюднили в публікаціях А.Базрафшан (A.Bazrafshan), Р.Гезарзаде (R.Hesarzadeh) [3], О.М Баришнікова [4], Р.О. Костирко [5], П.Дж. Лайанг (P.J. Liang), В.Лі (W.Li), К.Уен (X.Wen) [6], І.О. Макаренко [7], О.Г. Сокіл [8] та інші науковці.

Крім цього, результати теоретичних досліджень в цьому напрямі знаходять все більше практичного застосування шляхом формування рекомендацій щодо створення звітних форм з максимально можливим охопленням даних фінансового та нефінансового характеру, в отриманні яких зацікавлені суб'єкти прийняття економічних рішень [9]

У контексті дослідження особливої актуальності набувають наукові розробки, присвячені вирішенню теоретичних та методичних проблем аудиту. Відповідні підходи висвітлені у публікаціях вітчизняних (І.М. Дмитренко [10], О.А. Петрик [11], О.Ю. Редько [12], В.В. Рядська [13], В.Є. Слюсаренко [14] та ін.) та зарубіжних (К.Асбар (K.Asbahr), К.Рунке (K.Ruhnke) [15], Дж.Гузца (J.Guszcza), І.Рахван (I.Rahwan), У.Бібл (W.Bible), М.Сербіан (M.Cebrian), В.Катял (V.Katyal) [16], Г.С. Тусібаєва [17], Р.Уїттінгтон [18] та ін.) вчених і практикуючих аудиторів.

Дослідивши результати попередніх досліджень можливостей адаптації аудиту як завдання з надання упевненості користувачам інформації умовам сталого розвитку, ми дійшли висновку щодо відсутності в зазначених та інших наукових публікаціях, а також в нормативних документах універсального підходу щодо визначення його предметної області. Зокрема, до предметів аудиту автори наукових публікацій зараховують інвестиційні проекти [19], операції підприємства з цінними паперами [20], зовнішньо-економічну діяльність підприємств [21], його власний капітал [22], фінансову стійкість [23], конкурентоспроможність [24], фінансові результати [25] та інші аспекти і результати діяльності суб'єктів господарювання. Водночас у більшості оприлюднених результатах попередніх досліджень перевага надається підходам до визнання предмета, який є еквівалентом терміна «фінансова звітність», її характеристики [12, с. 166] або показники.

Тобто, в результатах проведених досліджень, як правило, ігноруються сучасні умови надання аудиторських послуг, що, на наше переконання, пов'язано, з одного боку, з певною «прив'язкою» до вимог чинної редакції Міжнародних стандартів аудиту, з другого – з неготовністю самих суб'єктів аудиторської діяльності до своєчасного реагування на зміни в її умовах. З урахуванням зазначеного, погоджуємося з твердженням І.О. Макаренко про те, що «квазіконкурентний характер розвитку ринку аудиторських послуг обумовлює необхідність внесення змін в існуючі регуляторні документи ... Ці зміни мають бути спрямовані на формування конкурентного середовища надання аудиторських і неаудиторських послуг … з метою підвищення достовірності та транспарентності звітності компаній для стейкхолдерів у процесі прийняття ними рішень» [7, с. 27].

Водночас спостерігається позитивна, на нашу думку, тенденція в інтегруванні підходів до врахування обставин, характерних для сталого розвитку, в діяльності суб'єктів, які є відповідальними за створення інформації, її користувачів та суб'єктів, що надають послуги з аудиту. Зокрема, О.М. Баришнікова за результатами проведенного дослідження розробила «організаційні положення системи верифікації звітності сталого розвитку» та «методичне забезпечення процедури верифікації звітності сталого розвитку» [4, с. 4].

На думку Р.О. Костирка, «сталий розвиток – це та концепція, яка є зрозумілою для бізнесу і набуває дедалі більшого поширення. Її основою слугують принципи інтегральності економічних, соціальних і екологічних аспектів бізнесу поряд із запровадженням професійного управління взаємозв'язаними ризиками і можливостями [5, с. 19]. Зазначене стало основою для пропозиції автора формувати інформацію в умовах сталого розвитку на основі складання інтегрованої звітності.

Постановка завдання (формулювання мети статті). Відсутність єдиних підходів до визначення особливостей формалізації предметної області аудиту в умовах сталого розвитку обумовила необхідність проведення дослідження, основні результати якого викладені у цій статті.

Метою такого дослідження є розробка пропозицій щодо визначення та оцінювання умов і обставин, які впливають на ідентифікацію предмета аудиту та визначення характеру такого впливу в контексті виконання завдань з аудиту.

Викладення основного матеріалу. Основною особливістю предмета аудиту, на наше переконання, є необхідність його узгодження замовником послуги (користувача інформації) та незалежного фахівця (аудитора). Замовник, визначаючи зміст даних, що, на його думку, мають підлягати аудиторській перевірці, керується, насамперед, власними очікуваннями щодо змісту інформації, способів її розкриття відповідальною стороною, а також – перспективами використання для вирішення власних завдань.

Зазначені аспекти мають бути враховані і аудитором для визначення договірних параметрів завдання з аудиту, за виконання якого аудитор буде нести відповідальність.

Термін «предмет» в контексті Концептуальної основи завдань з надання впевненості «може мати багато форм…, серед яких: історичні фінансові показники…; майбутні фінансові результати або умови…; нефінансові результати або умови…; фізичні характеристики…; системи та процеси…; поведінка» [2]. Водночас зазначені варіанти обумовлюються, насамперед, їх можливим впливом на діяльність суб'єкта господарювання, результати і, як наслідок, на процеси формування фінансової звітності.

Водночас в умовах сталого розвитку, змінюється змістовна характеристика даних, в отриманні яких зацікавлені користувачі інформації щодо функціонування суб'єктів господарювання. Це пояснюється, насамперед, тим, що безпосередня діяльність економічних суб'єктів залежить від впливу низки чинників неекономічної природи. Зокрема, це стосується фізичної обмеженості обсягу доступних ресурсів (матеріальних, енергетичних тощо), необхідності прийняття на себе зобов'язань щодо участі в реалізації соціальних програм громад, територій, регіонів, забезпечення мінімально необхідного (а часто – нормативно встановленого) рівня безпеки працівників та мешканців територій, де функціонують суб'єкти господарювання.

Зі свого боку, сама діяльність економічних суб'єктів, а також користувачів інформації щодо неї, впливає на середовище. Це проявляється, зокрема, у зміні кількісної та якісної структури ресурсів, що використовуються у господарській діяльності, підвищенні актуальності проблеми ефективного використання відновлюваних та, особливо, невідновлюваних природних ресурсів, визнанні втрат внаслідок побічних результатів діяльності тощо.

Варто зазначити також зміни в очікуваннях користувачів інформації, які стосуються періодів часу реалізації господарських процесів та визнання їх результатів. Зокрема, серед користувачів все більше зростають запити на проведення аудиторської перевірки інформації, що ґрунтується на прогнозних показниках.

Зважаючи на це, виникла потреба формування та подання користувачам нових форм звітності, які все більше призначені для розкриття інформації, яка часто не має вартісного вимірника, але є не менш важливою для прийняття рішень та оцінювання їх наслідків.

Проте користувачі зацікавлені не лише у самій наявності даних, але й в отриманні певного рівня впевненості в тому, що вони є достовірними, створені відповідно до загальноприйнятого алгоритму і тому можуть бути адекватно використані для задоволення інформаційних потреб. Так все більше вимог щодо отримання такої впевненості висувається до аудиторів.

Зазначені часто висуваються як додаткові до вимог, які стосуються виконання завдань з аудиту. Такі вимоги, переважно формалізуються словосполученнями про необхідність «висловити думку», «зробити висновок», «проінформувати управлінський персонал та осіб, які наділені найвищими повноваженнями» та ін. Водночас Звіт аудитора має бути сформульований відносно фінансової звітності, а думка аудитора щодо інших, нефінансових даних про діяльність економічних суб'єктів, має другорядний характер з точки зору способу його висвітлення в аудиторському звіті.

На наше переконання, такий підхід до надання впевненості користувачам інформації в умовах сталого розвитку є наслідком штучного обмеження предмета аудиту фінансовою звітністю. Зазначена обставина викликає певне протиріччя між змістовною частиною завдання та очікуваним результатом його виконання.

Вирішенням цієї проблеми, на наше переконання, є уточнення підходу до формалізації предметної області аудиту.

Таке уточнення має одночасно враховувати зміни в обсязі та змістовних характеристиках інформації, що оцінюється аудитором в інтересах користувачів, а також – необхідність «врівноваження» якісних та кількісних параметрів впевненості, що надається користувачам щодо фінансових і нефінансових даних про діяльність суб'єкта господарювання та її результати.

Зміни у формалізації предметної області аудиту в умовах сталого розвитку відображені на рисунку 1.

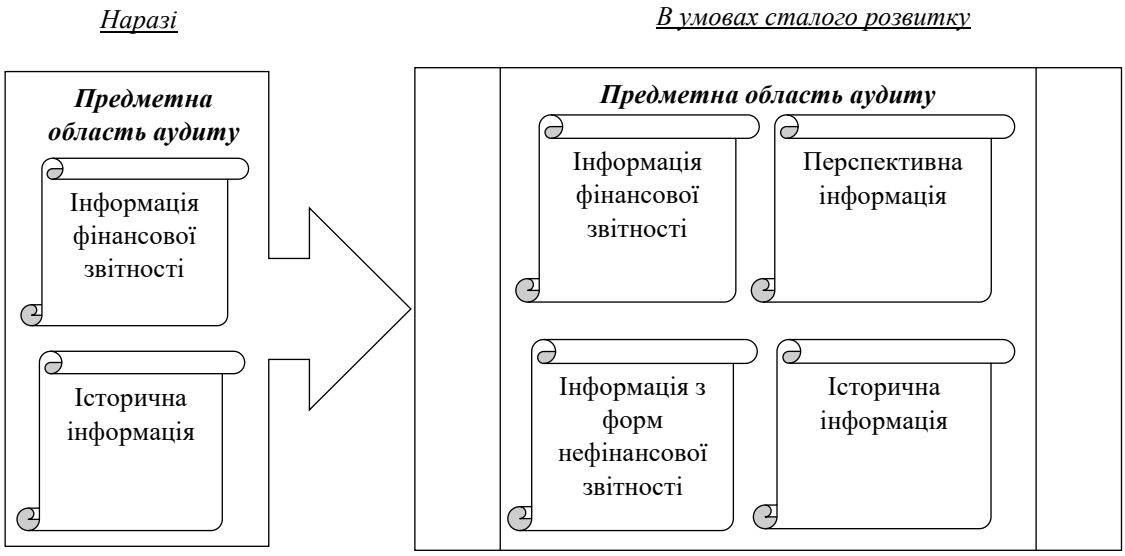

Рис. 1. Трансформація предметної області аудиту

Водночас результати проведеного дослідження свідчать, що загальні властивості предмета аудиту в умовах сталого розвитку залишаються, переважно, незмінними.

До таких властивостей, насамперед, належить можливість ідентифікації предмета аудиту, відносно якого користувачі мають отримати достатній рівень впевненості. В умовах необхідності дослідження значного обсягу інформації, що не має вартісної оцінки, умовами ідентифікації предмета аудиту як одного з завдань з надання впевненості можуть бути визнані наявність можливості формалізації, а також наявність загальноприйнятої основи для його відображення у відповідній звітності.

Спосіб формалізації даних нефінансового характеру як предмета аудиту залежатиме, насамперед, від явища, відображення змісту і впливу якого на діяльність суб'єкта господарювання мають досліджуватися аудитором в умовах сталого розвитку. При цьому серед способів формалізації таких даних перевагу варто надавати описовим методам, оскільки, в більшості випадків, дані не фінансового характеру не мають вартісної оцінки.

Зважаючи на це, варто зауважити, що нефінансова інформація, яка відображається у звітності суб'єктів господарювання та визнається предметом аудиту в умовах сталого розвитку, не має загальноприйнятої концептуальної основи. Тому вважаємо, що способи її формування, на відміну від фінансової, будуть залежати не стільки від інформаційних запитів користувачів, скільки від суб'єктивного розуміння осіб, відповідальних за створення звітних форм.

Іншою властивістю предмета аудиту в умовах сталого розвитку є можливість ідентифікації критичних значень його параметрів. Саме на основі зіставлення результатів аудиторських процедур з критичними характеристиками предмета за результатами аудиту формується судження, що є джерелом упевненості для користувачів інформації.

Такими значеннями можуть бути змістовні характеристики, за наявності яких суб'єкт господарювання має понести додаткові витрати та/або виконати додаткові дії чи відмовитися від раніше запланованих. Водночас характер таких дій визначатиметься не лише змістом обставин, що впливають на діяльність економічного суб'єкта і підготовку його звітності, але й ступенем такого впливу.

Для оцінювання предмета аудиту в контексті конкретного завдання з надання впевненості на особливу увагу заслуговує можливість отримання щодо нього достатньої кількості аудиторських доказів. В контексті аудиту саме можливість визначення фактичного значення (чи фактичних значень) предмета та його порівняння з критичними визначають ефективність аудиторських процедур і, як наслідок, сприяють підвищенню адекватності їх результатів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, формалізація предметної області аудиту в умовах сталого розвитку визначається, виходячи зі змістовних характеристик обставин, оціночні характеристики впливу яких мають бути викладені у звітності в інтересах користувачів. Особливості

такого розкриття впливають, з одного боку, на способи визнання наслідків для господарської діяльності економічних суб'єктів, з другого – на можливість перевірки їх відповідності критичним значенням.

Розроблений на основі наукових досліджень, результати яких викладені у цій статті, підхід до формалізації предметної області аудиту в умовах сталого розвитку визначає її розширення за рахунок обсягу додаткової інформації, в якій зацікавлені користувачі, та горизонту часу, протягом якого будуть впливати відповідні чинники.

Результати проведеного дослідження сприятимуть уточненню мети і завдань аудиту в контексті надання впевненості користувачам інформації про діяльність суб'єктів господарювання, а також – задоволенню запитів користувачів на отримання достатнього рівня довіри до неї.

Вирішення проблеми удосконалення підходів до формалізації предметної області аудиту дало можливість визначити можливі напрями подальших досліджень, виходячи з необхідності розв'язання завдань, пов'язаних з визначенням критичних значень предмета аудиту, що можуть братися до уваги під час збирання та оцінювання аудиторських доказів.

Список використаної літератури:

1. *Шерстюк О.Л.* Зміст та природа потреб користувачів фінансової інформації / *О.Л. Шерстюк* // Вісник ЖДТУ. – 2016. – № 3 (77). – С. 39–45.
2. Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronoucements. – 2018 [Electronic recourse]. – Access mode : http://www.iaasb.org/publications-resources/2018-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-0.
3. *Hesarzadeh R.* CEO ability and regulatory review risk / *R.Hesarzadeh, A.Bazrafshan* // Managerial Auditing Journal. – 2019. – Vol. 34, № 5. – P. 575–605.
4. *Баришнікова О.М.* Формування, облікове забезпечення та верифікація звітності сталого розвитку підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : спец. 08.00.09 / *О.М. Баришнікова* / Житомирський державний технологічний університет. – Житомир, 2016. – 21 с.
5. *Костирко Р.О.* Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові / *Р.О. Костирко* // Економіка України. – 2013. – № 2. – С. 18–28.
6. *Li W.* The Economic Consequences of Expanding Accounting Recognition / *W.Li, P.J. Liang, X.Wen* // Journal of accounting, Auditing and Finance. – 2019. – Vol. 34, Issue 2. – P. 231–257.
7. *Макаренко І.О.* Конвергентна стейкхолдерська модель обліку, звітності та аудиту в умовах сталого розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н. : спец. 08.00.09 / *І.О. Макаренко* // Житомирський держ. технол. ун-т. – Житомир, 2018. – 41 с.
8. *Сокіл О.Г.* Методологія бухгалтерського обліку сталого розвитку / *О.Г. Сокіл* // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2017. – Вип. 1 (36). – С. 247–259.
9. Financial and Related Information for Decision-Making: Enhancing Management Information to Support Operational Effectiveness and Priority Goals : A Report / National Academy Of Public Administration For the Federal Accounting Standards Advisory Board. – 2014, April [Electronic recourse]. – Access mode : https://www.napawash.org/studies/academy-studies/financial-and-related-information-for-decision-making-enhancing-management.
10. *Дмитренко І.М.* Теорія, методологія та організація аудиту корпоративних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н. : спец. 08.00.09 / *І.М. Дмитренко* // Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К., 2015. – 40 с.
11. *Петрик О.А.* Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н. : спец. 08.06.04 / *О.А. Петрик* // Київський національний економічний університет. – Київ, 2004. – 34 с.
12. *Редько О.Ю.* Аудит звітності: ідентифікація та виявлення викривлень / *О.Ю. Редько* // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2015. – № 2. – С. 166–172.
13. *Рядська В.В.* Аудит у розвитку підприємницької діяльності в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.е.н. : спец. 08.00.09 / *В.В. Рядська* // Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – Київ, 2015. – 33 с.
14. *Слюсаренко В.Є.* Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні : монографія / *В.Є. Слюсаренко*. – Ужгород : УжНУ, 2014. – 200 с.
15. *Asbahr K.* Real effects of reporting key audit matters on auditors' judgment and choice of action / *K.Asbahr, K.Ruhnke* // International Journal of Auditing. – 2019. – Vol. 23, Issue 2. – P. 165–180.
16. Why we need to audit algoritms / *J.Guszcza, I.Rahwan, W.Bible and other*// Harvard Business review. – 2018. – № 11 [Electronic recourse]. – Access mode : https://hbr.org/2018/11/why-we-need-to-audit-algorithms.
17. *Тусибаева Г.С.* Качество аудиторских услуг: теория, методология, организация : дис. ... д-ра филос. : спец. 6D050800 / *Г.С. Тусибаева*. – Алматы, 2013. – 157 с.
18. *Whittington R.* Principles of Auditing / *R.Whittington*. – New York : McGraw-Hill Ryerson limited, 1995. – 734 p.
19. *Шкіренко В.Д.* Аналіз та аудит інвестиційних проектів : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к.е.н. : спец. 08.00.09 / *В.Д. Шкіренко* // Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана. – К., 2018. – 22 с.
20. *Порсюрова І.П.* Облік і аудит операцій підприємства з цінними паперами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н. : спец. 08.00.09 / *І.П. Порсюрова* // Харківський державний університет харчування та торгівлі. – Харків, 2019. – 27 с.
21. *Лубенченко О.Е.* Методологія та організація аудиту зовнішньоекономічної діяльності підприємств : автореф. на здобуття наук. ступеня д.е.н. : спец. 08.00.09 / *О.Е. Лубенченко* // Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – Київ, 2018. – 38 с.

22. *Візіренко С.В.* Планування аудиторської перевірки власного капіталу підприємства / *С.В. Візіренко, Л.А Цукан* // Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 3. – С. 57–60.
23. *Мулик Я.І.* Аудит фінансової стійкості підприємства: проблеми та перспективи розвитку / *Я.І. Мулик* // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 884–888.
24. *Pina T.B.* Аналіз і аудит конкурентоспроможності підприємств торгівлі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н : спец. 08.00.09 / *Т.В. Pina* // Київський нац. торг.-екон. ун-т. – Київ, 2018. – 21 с.
25. Аудит фінансових результатів: теоретико-методологічний аспект : монографія / *І.К. Дрозд, В.М. Іванков, Г.Б. Назарова, Н.С. Шалімова* ; за заг. ред. *І.К. Дрозд*. – К. : ТОВ Сова, 2013. – 208 с.

References:

1. Sherstjuk, O.L. (2016), «Zmist ta pryroda potreb korystuvachiv finansovoi' informacii'», *Visnyk ZhDTU*, No. 3 (77), pp. 39–45.
2. *Handbook of international quality control, auditing, review, other assurance, and related services pronoucements* (2018), [Online], available at: http://www.iaasb.org/publications-resources/2018-handbook-international-quality-control-auditing-review-other-0
3. Hesarzadeh, R. and Bazrafshan, A. (2019), «CEO ability and regulatory review risk», *Managerial Auditing Journal*, Vol. 34, No. 5, pp. 575–605.
4. Baryshnikova, O.M. (2016), *Formuvannja, oblikove zabezpechennja ta veryfikacija zvitnosti stalogo rozvytku pidpryjemstv*, Abstract of the Ph.D. disertation, Zhytomyrs'kyj derzhavnyj tehnologichnyj universytet, Zhytomyr, 21 p.
5. Kostyrko, R.O. (2013), «Integrovana model' zvitnosti kompanij: peredumovy, pryncypy, skladovi», *Ekonomika Ukrai'ny*, No. 2, pp. 18–28.
6. Li, W., Liang, P.J. and Wen, X. (2019), «The Economic Consequences of Expanding Accounting Recognition», *Journal of accounting, Auditing and Finance*, Vol. 34, Issue 2, pp. 231–257.
7. Makarenko, I.O. (2018), Konvergentna stejkholders'ka model' obliku, zvitnosti ta audytu v umovah stalogo rozvytku, Abstract of the D.Sc. dissertation, spec. 08.00.09, Zhytomyrs'kyj derzh. tehnol. un-t, Zhytomyr, 41 p.
8. Sokil, O.G. (2017), «Metodologija buhgalters'kogo obliku stalogo rozvytku», *Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu*, Issue 1 (36), pp. 247–259.
9. National Academy Of Public Administration For the Federal Accounting Standards Advisory Board (2014), «Financial and Related Information for Decision-Making: Enhancing Management Information to Support Operational Effectiveness and Priority Goals», a report, from April, [Online], available at: https://www.napawash.org/studies/academy-studies/financial-and-related-information-for-decision-making-enhancing-management
10. Dmytrenko, I.M. (2015), *Teorija, metodologija ta organizacija audytu korporatyvnyh system*, Abstract of the D.Sc. dissertation, spec. 08.00.09, Nac. akad. statystyky, obliku ta audytu, Kyi'v, 40 p.
11. Petryk, O.A. (2004), *Stan ta perspektyvy rozvytku audytu v Ukrai'ni: metodologichni ta organizacijni aspekty*, Abstract of the D.Sc. dissertation, spec. 08.06.04, Kyi'vs'kyj nacional'nyj ekonomichnyj universytet, Kyi'v, 34 p.
12. Red'ko, O.Ju. (2015), «Audyt zvitnosti: identyfikacija ta vyjavlennja vykryvlen'», *Buhgalters'kyj oblik, analiz ta audyt: problemy teorii', metodologii', organizacii'*, No. 2, pp. 166–172.
13. Rjads'ka, V.V. (2015), *Audyt u rozvytku pidpryjemnyc'koi' dijal'nosti v Ukrai'ni*, Abstract of the D.Sc. dissertation, spec. 08.00.09, Kyi'vs'kyj nacional'nyj ekonomichnyj universytet imeni Vadyma Get'mana, Kyi'v, 33 p.
14. Sljusarenko, V.Je. (2014), *Audyt: suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku v Ukrai'ni*, monografija, UzhNU, Uzhgorod, 200 p.
15. Asbahr, K. and Ruhnke, K. (2019), «Real effects of reporting key audit matters on auditors' judgment and choice of action», *International Journal of Auditing*, Vol. 23, Issue 2, pp. 165–180.
16. Guszcza, J., Rahwan, I., Bible, W., Cebrian, M. and Katyal, V. (2018), «Why we need to audit algoritms», *Harvard Business review*, No. 11, [Online], available at: https://hbr.org/2018/11/why-we-need-to-audit-algorithms
17. Tusybaeva, G.S. (2013), *Kachestvo audytorskyh uslug: teoryja, metodologyja, organyzacyja*, Abstract of the D.Sc. dissertation, spec. 6D050800, Almaty, 157 p.
18. Whittington, R. (1995), *Principles of Auditing*, McGraw-Hill Ryerson limited, New York, 734 p.
19. Shkirenko, V.D. (2018), *Analiz ta audyt investycijnyh proektiv*, Abstract of the Ph.D. dissertation, spec. 08.00.09, Kyi'vs'kyj nacional'nyj ekonomichnyj universytet imeni Vadyma Get'mana, Kyi'v, 22 p.
20. Porsjurova, I.P. (2019), *Oblik i audyt operacij pidpryjemstva z cinnymy paperamy*, Abstract of the Ph.D. dissertation, spec. 08.00.09, Harkivs'kyj derzhavnyj universytet harchuvannja ta torgivli, Harkiv, 27 p.
21. Lubenchenko, O.E. (2018), *Metodologija ta organizacija audytu zovnishn'oekonomichnoi' dijal'nosti pidpryjemstv*, Abstract of the Ph.D. dissertation, spec. 08.00.09, Nac. akad. statystyky, obliku ta audytu, Kyi'v, 38 p.
22. Vizirenko, S.V. and Cukan, L.A. (2018), «Planuvannja audytors'koi' perevirky vlasnogo kapitalu pidpryjemstva», *Investycii': praktyka ta dosvid*, No. 3, pp. 57–60.
23. Mulyk, Ja.I. (2017), «Audyt finansovoi' stijkosti pidpryjemstva: problemy ta perspektyvy rozvytku», *Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky*, No. 16. pp. 884–888.
24. Ripa, T.V. (2018), *Analiz i audyt konkurentospromozhnosti pidpryjemstv torgivli*, Abstract of the Ph.D. dissertation, spec. 08.00.09, Kyi'vs'kyj nac. torg.-ekon. un-t, Kyi'v, 21 p.
25. Drozd, I.K., Ivankov, V.M., Nazarova, G.B. and Shalimova, N.S. (2013), *Audyt finansovyh rezul'tativ: teoretyko-metodologichnyj aspect*, monografija, in Drozd, I.K. (ed.), TOV Sova, Kyi'v, 208 p.

Мельник Катерина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант відділу обліку та оподаткування Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки».

E-mail: pristypakatia@ukr.net.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2019.